

MITTENLINJEN

ÅTSKILLIGA tecken tyder på att hrr Ohlin och Hedlund — eller åtminstone hr Ohlin — överväger att göra valrörelsen inför 1964 års val i mittenlinjens tecken. Tanken tycks vara att folkpartiet och centerpartiet genom ett nära samarbete *både* skall kunna attrahera de väljare, som framförallt vill se en borgerlig samverkan, och förstärka sin ställning hos marginalväljarna mellan borgerligheten och socialdemokratien.

Det taktiska resonemang, som ligger bakom mittenlinjen, tycks vara följande. Högerpartiet bedömes fortfarande vara så suspekt i marginalväljarnas ögon att en samverkan omfattande detta parti skulle driva över ett skikt av väljare, som hittills i regel röstat med folkpartiet eller centerpartiet till socialdemokraterna. I varje fall skulle det bli svårt att vinna röster från socialdemokraterna. Genom att samarbetet begränsas till folkpartiet och centerpartiet skulle man slippa den belastningen — liksom de interna bekymmer, som vissa radikala krafter på partiets vänsterflygel skulle bereda det, om man engagerade sig för en mera allmän borgerlig samverkan. Folkpartiet som tätortsparti och cen-

terpartiet som landsbygdsparti kan därtill komplettera varandra. Jordbruksfrågorna är för dagen icke i sådant läge att folkpartiets konsumentintressen och centerpartiets producentintressen kan befaras bli ett större hinder. De båda partierna skulle därför kunna gå fram med ett i huvudsak gemensamt program, som, även om det får karaktären av ett alternativ till den socialdemokratiska regeringspolitiken, dock inte markerar någon djupare motsättning till socialdemokratien. Därmed skulle man undgå en socialdemokratisk kraftansträngning av det slag, som vi fick uppleva vid 1960 års val i Sverige.

Skulle mittenlinjen rentav bli så framgångsrik att ett regeringsskifte kan komma i fråga förutsätter man att högerpartiet med sin borgerliga inställning, dvs. dess uppfattning om nödvändigheten av ett regimskifte för att bryta socialdemokratiens utveckling till statsbärande parti, skulle göra högerpartiet till ett villigt stödparti i riksdagen — utan att man därför behövde taga med det i regeringen.

För alla, som betraktar den borgerliga splittringen som en olycka i dagens svenska politik, är varje steg i riktning mot ett fastare

samarbete borgerliga partier emellan i och för sig att hälsa med tillfredsställelse. Förutsättningen är naturligtvis att syftet med ett dylikt steg är att bereda väg för en allmän borgerlig samling och inte stanna vid ett samarbete mellan centern och folkpartiet.

En mittenlinje med en allmän borgerlig samling som slutmål är — det skall villigt erkännas — bättre än ingen samverkan alls. Men det är svårt att finna annat än att den representerar en riskabel väg till en borgerlig samling. Mittenlinjens företrädare kan frestas att vända udden icke blott mot socialdemokraterna utan också mot högerpartiet. Föreställer man sig att högerpartiet är en belastning kommer det — både i riksdagen och i valrörelsen — att ligga nära till hands att så mycket som möjligt distansera sig från högern för att därigenom åstadkomma ett slags politiskt alibi. Attacker mot högerpartiet kan föda motattacker, och så skulle vi vara tillbaka i den klassiska situation, där två borgerliga partier dunkar på det tredje medan socialdemokraterna pekar finger åt den kraftlösa oppositionen.

Den här gången skulle en sådan utveckling få mycket värre följder än tidigare. De borgerliga väljarna är utleda vid det borgerliga inbördeskriget. Att ånyo få se samma skådespel av splittring och förvirring är förvisso mer än vad många av dem skulle tåla vid. Vi skulle

riskera röststrejk på borgerlig sida. Då skulle man verkligen ha berett väg för den socialdemokratiska valseger, som på allvar kan aktualisera socialiseringsplaner av den typ, som det norska arbetarpartiet nu öppet medgivit sig hysa. Den valseger nämligen, där socialdemokraterna får en så betryggande marginal för sin maktställning att de kan känna sig någorlunda säkra för ett par valperioder framåt.

Ur valstrategisk synpunkt ter sig därtill mittenlinjen föga lovande. Striden om det rörliga väljarskiktet står ju i tätorterna — där 75 % av människorna i vårt land numera bor. Socialdemokraternas ställning står och faller i själva verket med deras inflytande hos de ständigt ökande skarorna av politiskt tämligen rotlösa väljare i städerna — särskilt i de stora och mellanstora städernas nytillkomna förorter. Centerpartiet når inte fram till dessa väljare i nämnvärd omfattning. Det är högern och folkpartiet, som täcker denna känsliga och avgörande front. Om dessa båda partier arbetar sida vid sida bör de kunna uträtta åtskilligt. Men träter de inbördes lär de inte ha stora utsikter att hävda sig gentemot socialdemokraternas högeffektiva valapparat.

Svensk Tidskrift har länge hävdat att en borgerlig samverkan omfattande alla de tre borgerliga partierna måste komma till stånd för att återställa maktbalansen i samhället, dvs. i sista hand helt enkelt

för att rädda den svenska demokratin. Med den uppgiften för en borgerlig samverkan för ögonen är det berättigat tala om behovet av *en demokratisk samlings* till värn mot en politisk-ekonomisk trust, som hotar att i all välmening etablera sig som ett statsbärande parti. Vi betvivlar ingalunda den svenska socialdemokratins goda vilja och demokratiska sinnelag. Men vi betvivlar den socialdemokratiska ledningens förmåga att begränsa ansvällningen av den maktposition, som samhällsutvecklingen, dess egen skicklighet och framförallt oppositionens splittring givit den. Om icke i dag så i morgon kan en allvarlig kris komma att drabba

det demokratiska systemet här i Sverige — därest icke oppositionen förmår samla sig till att bli en verklig motvikt i vårt lands politiska liv. Skulle dessa farhågor vara oberättigade kan en mittenlinje anses vara en realistisk utväg för folkpartiledaren i en trängd situation, där folkpartiets sammanhållning hör med i bilden. Men om de är berättigade, om det i längden är farligt för det svenska folkstyret att socialdemokraterna decennium efter decennium sitter kvar vid regeringsmakten, då representerar mittenlinjen en småklokhets på kort sikt, som i framtiden kan stå det svenska samhället dyrt.